

Sluttrapport

Prosjektinformasjon og rapporteringsmål

Prosjektinformasjon

Prosjektnummer:	261592
Prosjekttittel:	EØS-finanstilsyn - en rettsvitenskapelig analyse om Norges tilknytning til EUs tilsynssystem for finansmarkedet
Program / Aktivitet:	FINANSMARK
Prosjektleder:	Fredriksen, Halvard Haukeland
Prosjektansvarlig:	DET JURIDISKE FAKULTET, UNIVERSITETET I BERGEN
Prosjektperiode:	01.07.2017 - 31.08.2023

Rapporteringsmål

1. Hovedside framdriftsrapport: Ajourfør framdriftsrapport fram til prosjektslutt.	Utført
2. Sluttregnskap: Gi et sammendrag av økonomien i prosjektet.	Utført
3. Virkninger og effekter: Jeg er innforstått med at teksten i feltet for Virkninger og effekter vil bli offentlig tilgjengelig*	Utført
4. Resultatrapport: Legg ved resultatrapport	Utført
5. Særskilt rapportering: Dersom det foreligger krav om særskilt rapportering, skal dette utføres.	Ikke aktuelt
6. Endelig datahåndteringsplan: Er endelig datahåndteringsplan lastet opp?	Ikke aktuelt

Sluttregnskap

Faktisk kostnadsplan (Beløp i NOK 1000)

Konto	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	Totalsum
Personal- og indirekte kostnader	0	452	977	1 910	1 126	0	208	4 673
Innkjøp av FoU-tjenester	0	0	0	0	0	0	0	0
Utstyr	0	0	0	0	0	0	0	0
Andre driftskostnader	0	250	0	75	11	56	50	442
Sum	0	702	977	1 985	1 137	56	258	5 115

Faktisk kostnadssted (Beløp i NOK 1000)

Konto	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	Totalsum
Næringsliv	0	0	0	0	0	0	0	0
Instituttsektor	0	0	0	0	0	0	0	0
UoH-sektor	0	702	977	1 985	1 137	56	258	5 115
Andre sektorer	0	0	0	0	0	0	0	0
Utlandet	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum	0	702	977	1 985	1 137	56	258	5 115

Faktisk finansieringsplan (Beløp i NOK 1000)

Konto	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	Totalsum
Forskningsrådet	17	175	410	957	35	417	620	2 631
Egenfinansiering	0	162	407	1 326	381	0	208	2 484
Offentlig finansiering	0	0	0	0	0	0	0	0
Privat finansiering	0	0	0	0	0	0	0	0
Internasjonale midler	0	0	0	0	0	0	0	0
Avvik	17	-365	-160	298	-721	361	570	0
Avvik grunnlag	0	702	977	1 985	1 137	56	258	5 115
Sum	17	337	817	2 283	416	417	828	5 115

Kommentar

Prosjektet har brukt mindre midler enn rammen på kr 2 702 000, og ber nå om en sluttutbetaling på kr 17 000.

Virkninger og effekter

Forventede virkninger og effekter - hentet fra søknaden

-

Oppnådde og potensielle virkninger og effekter - basert på prosjektets resultater

Resultatrapport

Opplastet resultatrapport

Originalfilnavn: Resultatrapport.pdf

Filreferansenavn: RESULTAT_Sluttrapport11862955.pdf

Melding til Norges forskningsråd

Særskilt rapportering

Kommentar

Vedlagt resultatrapporten i word-format også.

Opplastet vedlegg

Endelig datahåndteringsplan

Opplastet datahåndteringsplan

Framdriftsrapport

Prosjektinformasjon og rapporteringsmål

Prosjektinformasjon

Prosjektnummer:	261592
Prosjekttittel:	EØS-finanstilsyn - en rettsvitenskapelig analyse om Norges tilknytning til EUs tilsynssystem for finansmarkedet
Program / Aktivitet:	FINANSMARK
Prosjektleder:	Fredriksen, Halvard Haukeland
Prosjektansvarlig:	DET JURIDISKE FAKULTET, UNIVERSITETET I BERGEN
Prosjektperiode:	01.07.2017 - 31.08.2023
Rapporteringsperiode:	01.10.2022 - 31.08.2023

Rapporteringsmål

- Populærvitenskapelig framstilling:** Jeg er innforstått med at teksten i feltene for Populærvitenskapelig framstilling vil bli offentlig tilgjengelig **Ja**
- Resultatinformasjon:** Er opplysninger om publisering gitt? **Ja**
- Resultatindikatorer:** Alle resultatdata som er framkommet i prosjektet skal rapporteres. Er rapportering foretatt? **Ja**
- Stipend:** Opplysninger om alle stipend må være fullstendige og korrekte. Har du oppdatert månedsverk og andre opplysninger for hver stipendiat? **Ja**
- Internasjonalt samarbeid:** Omfanget av internasjonalt samarbeid skal angis. Har det vært slikt samarbeid i rapporteringsperioden? **Nei**
- Særskilt rapportering:** Dersom det foreligger krav om særskilt rapportering i egen melding fra saksbehandler i Forskningsrådet skal dette utføres. Er særskilt rapportering utført? **Nei**

Populærvitenskapelig framstilling

Populærvitenskapelig framstilling (Norsk)

Prosjektet analyserer Norges tilknytning til EUs tilsynssystem for finansmarkedet, som det etter langvarige forhandlinger ble oppnådd politisk enighet om våren 2016. EU gikk ikke med på å gi EFTA-statenes tilsynsmyndigheter fullverdig medlemskap i EU-tilsynene, men aksepterte dem som medlemmer uten stemmerett. Samtidig aksepterte EU at bindende vedtak rettet mot myndigheter og markedsaktører i EFTA-statene vil bli truffet av EFTAs overvåkingsorgan (ESA) basert på utkast fra EU-finanstilsynene, med eventuell etterfølgende domstolskontroll i EFTA-domstolen. Forordningene som etablerer EU-tilsynene ble, med de avtalte EØS-tilpasningene, tatt inn i EØS-avtalen gjennom en rekke beslutninger i EØS-komiteen høsten 2016. De ble deretter gjennomført i norsk rett, bl.a. gjennom en egen lov om EØS-finanstilsyn. Den fremforhandlede løsningen reiser en rekke komplekse spørsmål av EU-rettslig, EØS-rettslig, statsrettslig, forvaltningsrettslig og prosessuell karakter. Prosjektet tar på denne bakgrunn sikte på å analysere Norges tilknytning til de ulike EU-tilsynene: Den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA), Den europeiske tilsynsmyndigheten for forsikring og tjenestepensjon (EIOPA) og Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndigheten (ESMA), samt Norges deltakelse i Det europeiske rådet for systemrisiko (ESRB). Analysene vil ha relevans for den praktiske anvendelsen av den tilknytning til EUs tilsynssystem for finansmarkedet som EFTA-statene nå har akseptert. EUs regulering av finansmarkedene er i stadig utvikling, noe som tilsier at EØS-komiteen i årene fremover vil måtte ta stilling til stadig nye rettsakter (forordninger og direktiver). Disse fremtidige beslutningene i EØS-komiteen vil by på en mulighet for å justere eventuelle svakheter ved den nå fremforhandlede norske tilknytningen til EUs tilsynssystem.

Populærvitenskapelig framstilling - Oppdatert (Norsk)

Prosjektet har analysert Norges tilknytning til EUs tilsynssystem for finansmarkedet, som det etter langvarige forhandlinger ble oppnådd politisk enighet om våren 2016. EU gikk ikke med på å gi EFTA-statenes tilsynsmyndigheter fullverdig medlemskap i EU-tilsynene, men aksepterte dem som medlemmer uten stemmerett. Samtidig aksepterte EU at bindende vedtak rettet mot myndigheter og markedsaktører i EFTA-statene vil bli truffet av EFTAs overvåkingsorgan (ESA) basert på utkast fra EU-finanstilsynene, med eventuell etterfølgende domstolskontroll i EFTA-domstolen. Forordningene som etablerer EU-tilsynene ble, med de avtalte EØS-tilpasningene, tatt inn i EØS-avtalen gjennom en rekke beslutninger i EØS-komiteen høsten 2016. De ble deretter gjennomført i norsk rett, bl.a. gjennom en egen lov om EØS-finanstilsyn. Den fremforhandlede løsningen reiser en rekke komplekse spørsmål av EU-rettslig, EØS-rettslig, statsrettslig, forvaltningsrettslig og prosessuell karakter som dette prosjektet har belyst. Prosjektet har analysert Norges tilknytning til de ulike EU-tilsynene: Den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA), Den europeiske tilsynsmyndigheten for forsikring og tjenestepensjon (EIOPA) og Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndigheten (ESMA), samt Norges deltakelse i Det europeiske rådet for systemrisiko (ESRB). Analysene har relevans for den praktiske anvendelsen av den tilknytning til EUs tilsynssystem for finansmarkedet som EFTA-statene nå har akseptert. EUs regulering av finansmarkedene er i stadig utvikling, noe som tilsier at EØS-komiteen i årene fremover vil måtte ta stilling til stadig nye rettsakter (forordninger og direktiver). Disse fremtidige beslutningene i EØS-komiteen vil by på en mulighet for å justere eventuelle svakheter ved den nå fremforhandlede norske tilknytningen til EUs tilsynssystem.

Liste over vitenskapelige arbeid på prosjektet:

Halvard Haukeland Fredriksen (Prosjektleder):

Artiklar:

- «EU-byråene, Grunnloven og EØS-avtalens bærekraft, Tidsskrift for forretningsjus. Vol. 24, utg. 1, [2018], s. 3-12.
- «The Rule of Law within the EFTA-Pillar of the European Economic Area – Living Up to the (New) Expectations of the CJEU?», i: Daniel Sarmiento, Hélène Ruiz Fabri og Burkhard Hess (eds.), “Yearbook on Procedural Law of the Court of Justice of the European Union, Fourth Edition – (Max Planck Institute Luxembourg for Procedural Law Research Paper Series), [2022], s. 7-24.

Bok:

- “Norges europeiske forvaltningsrett – EØS-avtalens krav til norske forvaltningsorganers organisering og saksbehandling”, Universitetsforlaget, [2019] (medforfatter professor Christoffer Eriksen UiO).

Ingrid Margrethe Halvorsen Barlund (postdoktor):

Artiklar:

- "ESA som tilsynsmyndighet av finansielle teneste i den indre marknad», Lov og Rett, vol. 59, utg. 5, [2020], s. 261-273.
- «Norsk finanspolitikk som skranke for ESAs myndighet som finanstilsyn», Lov og Rett, vol. 61, utg. 4, [2022], s. 246-266.

Komande bidrag i antologi:

- «Binding rules through the backdoor – soft law in the area of financial supervision within the EEA», Scandinavian Studies in Law, vol. 71 – Financial Law, [2025].

Masteroppgåver (to allereie publisert som artikkel, ein vil bli publisert som artikkel ila 2023/2024):

- Magnus Eidem, "Privates rettsbeskyttelse i EFTA-statene etter tilknytningen til EUs tilsynssystem for finansmarkedet", (60 studiepoeng).
- Marte Dahl Reisæter, "Effektiv rettsbeskyttelse under EØS/EFTA-statenes tilknytning til Det europeiske finanstilsynssystemet", (70 studiepoeng). Seinare publisert med same tittel i Lov og Rett, vol. 60, utg. 4, [2021], s. 207-224.
- Ingrid Gaupås, «Utfordringer vedrørende Norges tilknytning til forvaltningsretten i EU gjennom EØS-avtalen. Bakgrunnen for den økende mengden sekundærrett på finanstilsynsområdet og Norges håndtering av dette», [2022]. Seinare publisert med tittel «EUs finanstilsynsbyrås rolle i reguleringen av finansmarknaden i EØS», Lov og Rett, vol.62, utg. 4, [2023], s. 207-222.
- Tollef Otterdal Heggen, «Er nasjonale tilsynsmyndigheter for finansmarknaden eigentleg nasjonale? Krav om uavhengige nasjonale tilsynsmyndigheter for finansmarknaden i EU og EØS», vil bli publisert i Lov og Rett haust 2023 eller vår 2024.

Populærvitenskapelig framstilling (Engelsk)

The project will map and analyse Norway's affiliation to the European Financial Supervisory System, agreed upon in 2016 after long and difficult negotiations. The EU refused to grant the EFTA States full membership in the EU Agencies, but accepted them as members without voting rights. The EU nonetheless accepted that any binding decision addressed to public authorities or market operators from the EFTA States will be made by the EFTA Surveillance Authority based on drafts by the EU Financial Supervisory Authorities, and that any judicial review of them will take place in the EFTA Court. The regulations establishing the EU Financial Supervisory Authorities, with the agreed adaptations, were incorporated into the Agreement on the European Economic Area through several decisions by the EEA Joint Committee in the autumn of 2016 and thereafter implemented into Norwegian law, i.a. through a separate Act on EEA Financial Supervision. Still, the compromise reached leaves several questions unanswered, in particular related to settlement of disputes between the financial supervisory authorities of an EFTA State on the one hand and those of an EU State on the other, or between the EFTA Surveillance Authority and one of the EU Agencies, as well as judicial protection for private market operators. Further, from the perspective of Norwegian law, difficult questions concerning constitutional, administrative and procedural laws call for attention. On this background, the project will map and analyse Norway's affiliation to the European Financial Supervisory Authorities - the European Securities and Markets Authority (ESMA), the European Banking Authority (EBA) and the European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA), as well as Norway's participation to the European Systemic Risk Board (ESRB). The analyses will be of relevance to the functioning and future development of Norway's integration into the emerging EU system for supervision of financial services within the internal market.

Populærvitenskapelig framstilling - Oppdatert (Engelsk)

The project has analysed Norway's affiliation to the European Financial Supervisory System, agreed upon in 2016 after long and difficult negotiations. The EU refused to grant the EFTA States full membership in the EU Agencies, but accepted them as members without voting rights. The EU nonetheless accepted that any binding decision addressed to public authorities or market operators from the EFTA States will be made by the EFTA Surveillance Authority based on drafts by the EU Financial Supervisory Authorities, and that any judicial review of them will take place in the EFTA Court. The regulations establishing the EU Financial Supervisory Authorities, with the agreed adaptations, were incorporated into the Agreement on the European Economic Area through several decisions by the EEA Joint Committee in the autumn of 2016 and thereafter implemented into Norwegian law, i.a. through a separate Act on EEA Financial Supervision. Still, the compromise reached has left several questions unanswered, in particular related to settlement of disputes between the financial supervisory authorities of an EFTA State on the one hand and those of an EU State on the other, or between the EFTA Surveillance Authority and one of the EU Agencies, as well as judicial protection for private market operators. Further, from the perspective of Norwegian law, difficult questions concerning constitutional, administrative and procedural laws has called for attention. On this background, the project has analysed Norway's affiliation to the European Financial Supervisory Authorities - the European Securities and Markets Authority (ESMA), the European Banking Authority (EBA) and the European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA), as well

as Norway's participation to the European Systemic Risk Board (ESRB). The analyses are of relevance to the functioning and future development of Norway's integration into the emerging EU system for supervision of financial services within the internal market.

List of publications:

Halvard Haukeland Fredriksen (Project manager):

Journal articles:

- "EU-byråene, Grunnloven og EØS-avtalens bærekraft", Tidsskrift for forretningsjus. Vol. 24, nr. 1, [2018], pp. 3-12.
- «The Rule of Law within the EFTA-Pillar of the European Economic Area – Living Up to the (New) Expectations of the CJEU?», in: Daniel Sarmiento, Hélène Ruiz Fabri og Burkhard Hess (eds.), "Yearbook on Procedural Law of the Court of Justice of the European Union, Fourth Edition – (Max Planck Institute Luxembourg for Procedural Law Research Paper Series), [2022], pp. 7-24.

Book:

- "Norges europeiske forvaltningsrett – EØS-avtalens krav til norske forvaltningsorgansers organisering og saksbehandling", Universitetsforlaget, [2019] (co-author Professor Christoffer Eriksen UoO).

Ingrid Margrethe Halvorsen Barlund (postdoc):

Journal articles:

- "ESA som tilsynsmyndighet av finansielle teneste i den indre marknad», Lov og Rett, vol. 59, nr. 5, [2020], pp. 261-273.
- «Norsk finanspolitikk som skranke for ESAs myndighet som finanstilsyn», Lov og Rett, vol. 61, nr. 4, [2022], pp. 246-266.

Forthcoming contribution in anthology:

- «Binding rules through the backdoor – soft law in the area of financial supervision within the EEA», Scandinavian Studies in Law, vol. 71 – Financial Law, [2025].

Master theses (two already published, one forthcoming 2023/2024):

- Magnus Eidem, "Privates rettsbeskyttelse i EFTA-statene etter tilknytningen til EUs tilsynssystem for finansmarkedet", (60 ECTS).
- Marte Dahl Reisæter, "Effektiv rettsbeskyttelse under EØS/EFTA-statenes tilknytning til Det europeiske finanstilsynssystemet", (70 ECTS). Later published with the same title in Lov og Rett, vol. 60, nr. 4, [2021], pp. 207-224.
- Ingrid Gaupås, «Utfordringer vedrørende Norges tilknytning til forvaltningsretten i EU gjennom EØS-avtalen. Bakgrunnen for den økende mengden sekundærrett på finanstilsynsområdet og Norges håndtering av dette», [2022]. Later published with the title «EUs finanstilsynsbyråers rolle i reguleringen av finansmarknaden i EØS», Lov og Rett, vol.62, nr. 4, [2023], pp. 207-222.
- Tollef Otterdal Heggen, «Er nasjonale tilsynsmyndigheter for finansmarknaden egentleg nasjonale? Krav om uavhengige nasjonale tilsynsmyndigheter for finansmarknaden i EU og EØS», forthcoming in Lov og Rett autumn 2023/spring 2024.

Melding til Norges forskningsråd

Resultatinformasjon

Kategori: Antologi (vitensk)

Forfatter (e)	Tittel	Forlag	Sidenummer, fra - til	År	ISSN /ISBN	DOI
M. H. Barlund, Ingrid	"Binding rules through the backdoor" - soft law in the area of financial supervision within the EEA	Stockholm Institute for Scandinavian Law (SISL)		2025		

Kategori: Monografi (vitensk)

Forfatter(e)	Tittel	Forlag	Sidenummer, fra - til	År	ISSN/ISBN	DOI
Haukeland Fredriksen (og Cristoffer C. Eriksen), Halvard	Norges europeiske forvaltningsrett - EØS-avtalens krav til norske forvaltningsorganers organisering og saksbehandling	Universitetsforlaget		2019	9788215030098	

Kategori: Artikkel (vitensk)

Forfatter(e)	Tittel	Tidsskrift tittel	Sidenummer, fra - til	Volum	År	ISSN /ISBN	DOI
Otterdal Heggen, Tollef	Er nasjonale tilsynsmyndigheter for finansmarknaden egentleg nasjonale? Krav om uavhengige nasjonale tilsynsmyndigheter for finansmarknaden i EU og EØS	Lov og Rett			2024		
Gaupås, Ingrid	EUs finanstilsynsbyråers rolle i reguleringen av finansmarkedet i EØS	Lov og Rett	207-222	62	2023	ISSN 0024-6980 papir, ISSN 1504-3061 online	10.18261 /lor. 62.4.3
M. H. Barlund, Ingrid	Norsk finanspolitikk som skranke for ESAs myndighet som finanstilsyn	Lov og Rett	246-266	61	2022	lor. 61.4.4	doi.org /10. 18261
Dahl Reisæter, Marte	Effektiv rettsbeskyttelse under EØS /EFTA-statenes tilknytning til Det europeiske finanstilsynssystemet	Lov og Rett	207-224	60	2021	issn. 1504-3061-2021-04-03	doi.org /10. 18261
M. H. Barlund, Ingrid	ESA som tilsynsmyndighet av finansielle teneste i den indre marknad	Lov og Rett	261-273	59	2020	ISSN 0024-6980	10.18261 /issn. 1504-3061
Haukeland Fredriksen, Halvard	EU-byråene, Grunnloven og EØS-avtalens bærekraft	Tidsskrift for forretningsjus	3-12	22	2018	ISSN 0805-4355	issn. 0809-9510-2018-01-01

Kategori: Oppslag i massemedia

Forfatter(e)	Tittel	Sted /Type	År	ISSN /ISBN	DOI
Haukeland Fredriksen, Halvard	Diverse medieoppslag		2020		
M. H. Barlund, Ingrid	Myndighetsoverføring av finanstilsyn ? kva skjer bak lukka dører?		2020		

Kategori: Faglig formidling

Forfatter(e)	Tittel	Tidsskrift /Utgiver /Arrangement	År	ISSN /ISBN	DOI
M. H. Barlund, Ingrid; Haukeland Fredriksen, Halvard	Avslutningsseminar på prosjektet: "Noreg si tilknytning til finanstilsynsforvaltninga i EU. Utviklinga fram til i dag, og vegen vidare"		2022		

Kategori: Annet

Forfatter(e)	Tittel	Type	År	ISSN /ISBN	DOI
M. H. Barlund, Ingrid	Medlem av lovutval 2022/2023 som leverte NOU 2023: 6 Finanstilsynet i en ny tid	Regjeringsoppnemnd utvalsarbeid	2023		

Resultatindikatorer

Allmennrettede formidlingstiltak

Populærvitenskapelige publikasjoner (artikler/bøker, debattbøker/-artikler, høringer, utstillinger, skjønnlitteratur etc.)

2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Akkumulert hittil
0	0	0	0	0	0	0	0

Oppslag i massemedia (aviser, radio, TV mm)

2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Akkumulert hittil
0	0	0	2	0	0	0	2

Brukerrettede formidlingstiltak

Rapporter, notat, artikler, foredrag på møte/konferanser retta mot målgruppene i prosjektet.

2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Akkumulert hittil
0	0	0	0	0	1	0	1

Vitenskapelige utgivelser

Bok/monografi/rapport

2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Akkumulert hittil
0	0	1	0	0	0	0	1

Tidsskriftsartikkel/periodika

2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Akkumulert hittil
0	1	0	1	1	1	1	5

Stipend

Stipender finansiert av prosjektet

Stipendtype(er): Postdoktorstipendiat

Navn	Periode	Status	Akademisk grad				Kjønn
Ingrid Margrethe Barlund	01.03.2019 - 05.06.2022	Uendret					Kvinne
Fødselsnummer	Gjennomføringsland	Arbeidsland	2019	2020	2021	2022	
261286*****	Norge	Norge	8	10	4	2	

Internasjonalt samarbeid

Internasjonalt samarbeid finansiert av prosjektet (i NOK 1000)

Beløp i NOK 1000

Land	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
------	------	------	------	------	------	------	------

Særskilt rapportering

Kommentar

Opplastet vedlegg

EØS-finanstilsyn – ein rettsvitskapleg analyse av Noregs tilknytning til finanstilsynssystemet i EU

Finanskrisa i 2008 avslørte store svakheiter ved tilsynssystemet med banker og andre finansinstitusjonar i EU og EØS. Reglane var ikkje strenge nok, og dei vart heller ikkje handheva eins i dei ulike landa. Som konsekvens av dette vart ikkje berre regelverket, men og tilsynssystemet kraftig bygd ut i åra etter krisa. Det vart blant oppretta fleire overnasjonale EU-byrå for å sikre eins praksis u alle medlemslanda.

Gjennom EØS-avtala har Noreg heilt sidan 1994 vore medlem av den indre marknaden, med blant anna fri rørsle av finansielle tenester. Fleire norske bankar og andre finansinstitusjonar opererer i andre EØS-land, og fleire aktørar frå andre EØS-land opererer på den norske marknaden. For Noreg var det difor påkravd å få på plass ei tilknytingsform til EUs nye tilsynssystem. Utan ein institusjonell løysing, ville ikkje denne delen av EØS-avtalen kunne vidareførast.

Prosjektet har undersøkt korleis Noreg har tilknytt seg finanstilsynssystemet i EU, og reglane Noreg har forplikta seg til å følgje for å få vere med. I prosjektet har vi særleg fokusert på korleis EFTAs overvaksingsorgan, ESA, speglar myndigheita dei tre EU-finanstilsyna EBA, EIOPA og ESMA har innanfor bank, forsikring og verdipapir. Vidare har vi undersøkt korleis norske lovgjevarar og finansforvaltning søker å sikre innarbeiding og etterfølging av regelverket som stadig er i endring og i ekspansjon.

Funna i prosjektet viser at sjølv om strukturane formelt opprettheld det såkalla to-pilar-systemet mellom EU og EFTA-statane, er realitetane at ESA ikkje har sjølvstendig fagkompetanse innanfor desse finansområda. I saker som involverer den norske finansmarknaden, bidreg ESA til saksførebuinga i EU-byråene, mellom anna ved å sikre at dei involverte aktørane får høve til å få uttala seg. Dei finansfaglege vurderingane vert derimot gjort av EU-byråene, som skriv eit ferdig utkast til vedtak som så vart sendt ESA. ESA kan gjere ytterlegare undersøkingar knytt til dei faktiske omstenda i ein sak, men overvaksingsorganet saknar finansfaglege føresetnader for å overprøve vurderingane gjort i EU-byråene. Det er derfor dekkjande å seie at ESA treff «kopivedtak».

Spørsmålet om korleis finansinstitusjonar som vert råka av slike «kopivedtak» frå ESA kan sikrast effektiv domstolsprøving, er krevjande. Det er ikkje oppretta nokon særskild klagenemnd i EFTA-pilaren, slik som i EU. Det er sær usikkert om finansinstitusjonar som opererer i EFTA-statane kan klage eit utkast frå ein av EU-byråa inn for EU-klagenemnda. Eit av funna i prosjektet er at tilgang til klagenemnda synast å gje betre moglegheiter for å få overprøvd eit vedtak enn vanleg legalitetskontroll i domstolane. Dette gjev opphav til ei klår oppfordring til EFTA-statane om å justere EØS-tilpassingane av systemet slik at finansinstitusjonar som opererer i EFTA-statane får same tilgang til klagenemnda som konkurrentane deira i EU.

Eit anna funn er at omfanget av nytt EU-regelverk for finansmarknaden, og den omstenda at mesteparten av reglane kjem i form av forordningar, er ei stor utfordring for norske styresmakter. Problema vert forsterka av EØS-tilpassingane av systemet, som må innarbeidast i nye rettsaktar før dei kan takast inn i EØS-avtalen. Dette er noko av forklaringa på etterslepet som har oppstått i arbeidet med å halde EØS-regelverket på dette området a jour med EU-retten.

Eit anna funn er at mykje av reguleringa av finansmarknaden i EU og EØS reelt sett skjer i form av ikkje-bindande retningsliner («soft law»), som fortløpande vert utarbeidd av dei ulike EU-byråa. Dette er ei utvikling som ikkje har vært problematisert i nemneverdig grad i rettsvitskapleg samanheng tidlegare. Det er ei utvikling som gjev opphav til nye spørsmål, mellom anna knytt til to-pilar-strukturen i EØS og moglegheita for effektiv domstolkontroll.

Dei ulike funna gjev alle viktige rettsvitskaplege bidrag til evalueringa av Noregs særeigne EØS-tilknytning til finansmarknaden i EU. Det er fullt mogleg for EFTA-statane å forbetre sider ved den institusjonelle tilknyttinga til EU-finanstilsyna, og publikasjonane frå prosjektet gjev viktige bidrag her.

Prosjektnr. 261592

Prosjektleder Halvard Haukeland Fredriksen

Funna frå prosjektet er og verdifulle for Noregs tilknytning til den vaksande forvaltninga i EU på andre rettsområde.